

Representantforslag 38 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Dokument 8:38 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om minimum tre års vekststans i oppdrettsnæringen

Til Stortinget

Bakgrunn

I løpet av de siste førti årene har norsk fiskeoppdrett vokst til å bli en av landets største næringer. I 2012 ble det produsert over én million tonn laks i Norge. Produksjonen er doblet de siste ti årene. I 2014 produseres godt over halvparten av verdens oppdrettslaks i Norge. Norge er verdens sjetteste nasjon innen fiskeoppdrett generelt, målt både i kvantum og verdi. Næringen eksporterte i 2013 sjømat for 42,3 mrd. kroner. De næringsmessige ringvirkningene er store.

Forslagsstilleren viser til at etableringen av oppdrettsnæringen er det største naturinngrepet i norske fjorder noensinne. Det er nå cirka 1 000 ganger mer oppdrettslaks enn villaks langs norskekysten. Dette har skapt miljøutfordringer knyttet til spredning av lakselus, utslipp av lakselusmidler, avfall fra anleggene og rømt oppdrettslaks som gyter med villaks. I tillegg er ressurser til produksjon av fiskefôr en utfordring som må være under streng kontroll hvis oppdrettsnæringen skal være bærekraftig. Det samme gjelder problemer med dårlig dyrevelferd og høy dødelighet i merdene.

Lakselusproblemet er en direkte følge av den svært store mengden laks i anleggene, og selv der tiltak gir mindre lus pr. fisk, blir den samlede miljøbelastningen pga. lus større fordi veksten i næringen har vært omfattende gjennom mange år. Næringen står nå i fare for å miste kontrollen med lakselus fordi virkemidler for lusebekjempelse mister effekt.

Senest sommeren 2014 var forekomstene av lakselus igjen svært høye. Lusenivåene er en stor belastning for allerede sterkt utsatte villaksstammer og ansees nå som en direkte trussel mot sjøørretbestandene i mange kyststrøk. Multiresistens og negative effekter av lusemidler på naturlig krepsdyrfauna begrenser handlingsrommet for lusebekjempelse stadig mer. I tillegg fortsetter rømming å påvirke den genetiske tilpasningen i villaksstammer negativt.

Norsk oppdrettsnæring har i mange år hevdet at miljøproblemene raskt vil bli løst og at strengere lovregulering og bøter/straffereaksjoner eller andre sanksjoner mot regelbrudd er unødvendig. Dette har vært akseptert av skiftende regjeringer med det resultat at akvakulturloven, som trådte i kraft i 2006, har mildere miljøkrav og svakere oppfølging enn for eksempel forurensningsloven, som kunne vært et relevant alternativ for regulering av oppdrettsnæringens miljøpåvirkning.

Mens forvaltning basert på forurensningsloven i stor grad har fått industriforurensning og annen forurensning i Norge under kontroll, har akvakulturloven gitt lite effekt på oppdrettsnæringens miljøproblemer. Forslagsstilleren mener det neppe kan være tvil om at det er sammenheng mellom et mildt reguleringsregelverk og det faktum at oppdrettsnæringens miljøproblemer fortsatt er langt fra løst. Med dagens uholdbare miljøsituasjon i norsk oppdrettsnæring er det derfor nødvendig å sette inn tiltak som faktisk fører til at næringen løser sine miljøproblemer.

I juni 2014 foreslo regjeringen Solberg å gi tillatelse til å øke maksimalt tillatt biomasse for konsesjoner til oppdrett av laks, sjøørret og regnbueørret med fem pst. for oppdrettere som innfrir nye og strengere krav til tetthet av lakselus i anleggene. Forslagsstilleren mener forslaget vil føre med seg to problemer. For det første vil den grunnleggende årsaken til oppdrettsnæringens miljøpåvirkning, nemlig det sto-

re antallet fisk i merdene, fortsette å øke før næringen som helhet har funnet varige miljøløsninger. For det andre vil det store flertall av anlegg som ikke får vekst med nye strenge lusekrav, fortsette driften basert på dagens lusekrav. Svært lite taler derfor for at dette tiltaket vil løse luseproblemet, og det vil ikke ha noen positiv virkning overhodet på de andre miljøproblemene næringen forårsaker.

I november 2014 lanserte regjeringen muligheten for innføring av en handlingsregel for oppdrettsnæringen basert på miljøindikatorer og sendte forslaget på høring. Forslagsstilleren mener en slik miljøhandlingsregel for oppdrettsnæringen kan være en god idé hvis miljøindikatorerne er gode nok.

Kjernerproblemet i næringen er imidlertid veksten som hittil har utlignet gevinsten ved miljøtiltak og teknologiske fremskritt. Derfor må nye og mer offensive tiltak kombineres med en flerårig stans i veksten. På kort sikt er det nødvendig med en full vekststans frem til miljøsituasjonen er kraftig forbedret. Dette er viktig både for å signalisere at det er nødvendig med en kraftig omstilling av næringen og fordi næringen uansett vil trenge tid på å etablere en mer miljøvennlig drift. En eventuell innføring av en handlingsregel for oppdrettsnæringen kan i mellomtiden være et nyttig verktøy for å vurdere om det er forsvarlig å opprettholde produksjonen på dagens nivå.

Forslagsstilleren mener det nå må stilles forpliktende og forutsigbare miljøkrav til oppdrettsnæringen som gjør driften reelt bærekraftig i løpet av årene som kommer. Dette må blant annet skje gjennom

overgang til lukkede sjøanlegg eller teknologi som gir tilsvarende miljøstandard. De langsiktige kravene må innebære nulltoleranse når det gjelder genetisk påvirkning av ville arter, spredning av lakselus og forurensning, samt krav til bærekraft og sporbarhet i laksefôr. I tillegg må dyrevelferden bedres kraftig.

Forslagsstilleren mener Stortinget bør stanse regjeringens forslag om ytterligere økt maksimalt tillatt biomasse og i stedet innføre et minimum på 3 års stans i vekst hele næringen. Det bør ikke gis nye konsesjoner i denne perioden, og ikke tillates vekst i biomasse innenfor eksisterende konsesjoner. Opphevelse av vekststansen bør bare skje dersom oppdrettsnæringen har etablert faglig akseptert kontroll på lus, rømming, forurensning og dyrevelferd.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen innføre minst 3 års vekststans i oppdrettsnæringen.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om havbruksnæringen legge frem en tidfestet plan med klare kriterier for overgang til en bærekraftig oppdrettsnæring inklusive overgang til lukkede anlegg, eller teknologi med tilsvarende miljøstandard.

2. desember 2014